

RAYA ÉS AZ UTOLSÓ SÁRKÁNY

Hercegnő a bábból

ZSUBORI ANNA

A DISNEY STÚDIÓ LEGFRISSEBB RAJZFILMJE FOLYTATJA A FRANCHISE HAGYOMÁNYOS HERCEGNŐ-KÉPÉNEK ÁTFORMÁLÁSÁT.

A Walt Disney Stúdió „hercegnő-franchise” 2000-re datálható megszűnetése óta a brand nemcsak monumentális nemzetközi üzletté nőtte ki magát, de az elmúlt két évtized alatt a „hercegnő” fogalma maradéktalanul összeolvadt a vállalat nevével. Nem csoda, hogy Mickey mágikus birodalma újabb és újabb (multikulturális) princesszekkel örvendezteti meg az internacionális nagyréműt, élen a Disney első afro-amerikai hercegnőjével, Tianával (*A hercegnő és a béka*, 2009), vagy a skót királylánnyal, Meridával (*Merida, a bátor*, 2012) – töretlen céltudatossággal és szélesebb merchandising-kínálattal folytatva a *Pochahontas* és a *Mulan* erős női főhőseivel indult 90-es évekbeli trendet. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy míg az egzotikus helyszín továbbra is fontos színpontja a hercegnői megjelenésnek, a társadalmi változások nyomására végre a stúdió is észrevette, hogy királylányait szorítja az egykori csilivili báliruha, és progresszív lendülettel lerázta róluk a flittert.

„Veled az erő,
ha egységből
fakad”

Raya és az utolsó sárkány – ezúttal az indonéz kultúrkört megidézve – Raya, a mesés Szív-ország hercegnője és Sisu, a bűvös sárkány kalandját meséli el, miközben körbevezeti a nézőt Kumandra, egy utópikus és interkulturális délkelet-ázsiai birodalom, múltban szétszakadt és jelentősen különböző részein. A hajdan egységes és virágzó Kumandát legendás sárkányok védtek a pusztító járványként terjedő Druunoktól, azonban kihalásukkal az öt provincia között erősen megromlott a kapcsolat: a szétválást csak tovább súlyosbítja a mágikus sárkányköért folyó harc, amely a birodalomhoz hasonlóan darabokra hull. Ahhoz, hogy újraegyesítse Kumandrárt és megmentse egy Druun-támadás során kővé vált édesapját, a tizenéves Rayának meg kell találnia Sisu, az utolsó sárkányt. A film alkotói azonban egyre inkább arra helyezik a hangsúlyt, hogy a rettenthetetlen hősnő számára a legnagyobb kihívást nem az ország újraegyesítése jelenti, hanem annak megérté-

se és elfogadása, hogy a sikerhez nem elég összegyűjteni a sárkánykő darabjait – a bizalom az, amely valójában összetartja a nemzetet. Más szóval: akkor van veled az erő, ha egységből fakad.

Raya világa – számos tradicionális és pop-kulturális tematikai utalás mellett – vizuális megjelenítésében is megidézi a *Csillagok háborúja* mozifilm-sorozat friss alkotásait, főként a látványos hasonlóságban Raya és Rey bizonyos öltözékei, illetve bájos állat-*sidekick*-je, Tuk-Tuk, és az űropera BB-8 robotja között. Am Raya ábrázolása nemcsak a legfőbb Jedi-lovaggá váló Reyjel való hasonlóságán keresztül kérdőjelezi meg a nemi sztereotípiákat. Noha a film előtérbe tolt üzenete kétségteljesen a bizalom és azon keresztül az „egységben az erő” politikai kérdéskörére összpontosít, a háttérben meghúzódó gender-téma nagyobb figyelmet érdemel. Raya például egy beszélgetés során, miután egyértelműen a kényelmes öltözék mellett teszi le a voksát, határozottan kijelenti, hogy „csak egy szörny” lenne képes szűk viseletet hordani. Megállapítása két szempontból is érdekes. Egyrészt a báliruha a hercegnő egyik legjellemzőbb meghatározója, a Disney Stúdió saját bevallása szerint is (mint erre a félisten Maui egyik kijelentése is utal, a *Vaiana* című animációs filmből). Másrészt „szörnyhöz” hasonlítani azokat, akik a dekoratív, ám kényelmetlen viseletet részesítik előnyben, sokat elárul a Mickey-birodalom törekvéséről a hercegnő-imidzs újradefiniálására. Bár azt még nem lehet tudni, hogy Raya a „Princess Line” hivatalos része lesz-e vagy sem, az már nyilvánvaló, hogy a stúdió mind egyértelműbben jelöli ki azt a sárgaköves utat, amelyet franchise-hősnője a jövőben követni fog céljai elérése érdekében. Bár ez az út még mindig a Disney által lerakott erős alapokra épül (mint például a multikulturalizmus), az már világos, hogy végén a hagyományostól eltérő hercegnő fog állni. A Disney kis királylánya végre levetni látszik szűk, hiperrózsaszín bábját, hogy teljes valójában és pompájában megmutassa szívárványos pillangószíneit.

RAYA ÉS AZ UTOLSÓ SÁRKÁNY (*Raya and the Last Dragon*) – amerikai, 2021. Rendezte: **Don Hall** és **Carlos López Estrada**. Írta: **Qui Nguyen** és **Adele Lim**. Zene: **James Newton Howard**. Gyártó: **Walt Disney Pictures**. Forgalmazó: **Fórum Hungary**. Szinkronizált. 107 perc.

